

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 378

Zrównoważony rozwój organizacji – aspekty społeczne

Redaktorzy naukowi

Tadeusz Borys

Tomasz Brzozowski

Sabina Zaremba-Warnke

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redakcja Wydawnicza: Aleksandra Śliwka

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: Justyna Mroczkowska

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja dofinansowana ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu

**Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
we Wrocławiu**

Poglądy autorów i treści zawarte w publikacji

nie zawsze odzwierciedlają stanowisko WFOŚiGW we Wrocławiu

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2015

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-423-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:

EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.

ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	9
-------------	---

Część 1. Społeczna odpowiedzialność i zrównoważony rozwój a jakość życia

Jerzy Łańcucki: Poprawa jakości życia jako imperatyw zrównoważonego rozwoju	13
Justyna Maciąg: Zastosowanie koncepcji społecznej odpowiedzialności w tworzeniu sieciowego produktu turystycznego w regionie.....	30
Urszula Markowska-Przybyła: Odpowiedzialność sprzedawców jako wskaźnik kapitału społecznego regionów Polski.....	44
Piotr Rogala: Subiektywna jakość życia a cechy demograficzne badanej społeczności	59
Marian Woźniak: Jakość życia społeczeństwa jako główny cel rozwoju obszarów wiejskich woj. podkarpackiego	68

Część 2. Społeczna odpowiedzialność w przedsiębiorstwie

Marek Bugdol: Problem zaufania w koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu	79
Beata Domańska-Szaruga: Wybrane aspekty wykluczenia kredytowego w świetle założeń zrównoważonego rozwoju.....	91
Joanna Ejdys, Aleksandra Gulc: Koncepcja społecznej odpowiedzialności narzędziem poprawy innowacyjności przedsiębiorstw sektora MŚP	103
Justyna Górna: Społecznie odpowiedzialna organizacja w nadzorowaniu niezgodności na przykładzie przedsiębiorstw przetwórstwa mięsnego.....	116
Katarzyna Hys: Ocena zadań wewnętrznych realizowanych w ramach koncepcji CSR – wyniki badań naukowych	133
Magdalena Kaźmierczak: CSR a budowanie kapitału społecznego organizacji	146
Agata Lulewicz-Sas: Pomiar i ocena społecznie odpowiedzialnej działalności przedsiębiorstw – wyniki badań.....	158
Adam Płachciak: Znaczenie społecznej odpowiedzialności biznesu we wdrażaniu rozwoju zrównoważonego	168
Barbara Pytko: Model zintegrowanej odpowiedzialności organizacji w warunkach zrównoważonego jej rozwoju	178

Adam Skrzypek: CSR jako element strategii organizacji.....	191
Elżbieta Skrzypek: Społeczna odpowiedzialność – standardy i raportowanie	206
Wiesław Urban: Społeczna odpowiedzialność biznesu wspierana przez system ISO 9001	218
Maria Urbaniec: Raportowanie CSR jako narzędzie doskonalenia działalności biznesowej.....	228
Katarzyna Wróblewska: RESPECT Index jako bodziec do społecznie odpowiedzialnego inwestowania w Polsce.....	243

Część 3. Społeczna odpowiedzialność w organizacjach *non-profit*

Liliana Hawrysz: Rola organizacji sektora publicznego w kształtowaniu społecznej odpowiedzialności	255
Barbara Kryk, Anetta Zielińska: Dobre praktyki w kontekście odpowiedzialności za realizację polityki równościowej i pobudzania aktywności biznesowej kobiet	264
Elżbieta Krodkiewska-Skoczylas, Grażyna Żarlicka: Społeczna odpowiedzialność nie tylko biznesu.....	277
Krystyna Lisiecka: Społeczna odpowiedzialność w relacjach z interesariuszami w systemie ochrony zdrowia	296
Agnieszka Piasecka: Społeczna odpowiedzialność uczelni w kontekście wewnętrznego zapewnienia jakości.....	309
Janusz Reichel: Doskonalenie partnerstwa organizacji pozarządowych i biznesu. Wstępne wyniki badań	320
Agata Rudnicka: Budowanie relacji z dostawcami w organizacjach trzeciego sektora.....	332
Tadeusz Wawak: Zrównoważony rozwój uniwersytetów w warunkach permanentnej reformy szkolnictwa wyższego.....	340

Summaries

Part 1. Social responsibility and sustainable development vs. quality of life

Jerzy Łańcucki: Quality of life improvement as an imperative of sustainable development.....	29
Justyna Maciąg: The implementation of the CSR in the creation of a tourist network product in a region.....	43
Urszula Markowska-Przybyła: The responsibility of sellers as an index of social capital of Polish regions	58

Piotr Rogala: Subjective quality of life and demographic qualities of the sample community.....	67
Marian Woźniak: Quality of life as the main purpose of rural society development in the Podkarpackie Voivodeship.....	75

Part 2. Social responsibility in an enterprise

Marek Bugdol: The problem of trust in the concept of Corporate Social Responsibility.....	90
Beata Domańska-Szaruga: Selected problems of loan exclusion in the context of assumptions for sustainable development.....	102
Joanna Ejdys, Aleksandra Gulc: The concept of Corporate Social Responsibility as a tool for improving SMEs innovativeness.....	115
Justyna Górna: The organization of social responsibility in the supervision of nonconforming products on the example of meat company.....	132
Katarzyna Hys: Evaluation of internal tasks carried out in the framework of the CSR concept – results of scientific research.....	145
Magdalena Kaźmierczak: CSR and building of social capital for organization.....	157
Agata Lulewicz-Sas: Measurement and evaluation of socially responsible business activities – research results.....	167
Adam Płachciak: The role of Corporate Social Responsibility for the implementation of sustainable development.....	177
Barbara Pytko: An integrated model of social responsibility of an organization in its sustainable development.....	190
Adam Skrzypek: CSR as a part of organizational strategy.....	205
Elżbieta Skrzypek: Corporate Social Responsibility – standards and reporting.....	217
Wiesław Urban: Corporate Social Responsibility supported by ISO 9001 system.....	227
Maria Urbaniec: CSR reporting as a business improvement tool.....	242
Katarzyna Wróblewska: RESPECT Index as an incentive to socially responsible investing in Poland.....	251

Part 3. Social responsibility in non-profit organizations

Liliana Hawrysz: The role of public sector's organisation in the creation of social responsibility.....	263
Barbara Kryk, Anetta Zielińska: The good practices in the context of responsibility for realization of equality policy and for stimulation of women's business activities.....	276

Elżbieta Krodkiewska-Skoczylas, Grażyna Żarlicka: Social responsibility not only in business	295
Krystyna Lisiecka: Social responsibility in relations with stakeholders in the health care system.....	308
Agnieszka Piasecka: Social responsibility of universities in the context of the internal quality assurance	319
Janusz Reichel: Improving of partnerships between NGOs and enterprises. Initial research results	331
Agata Rudnicka: Building the relationships with suppliers in social economy and nongovernmental organisations	339
Tadeusz Wawak: Sustainable development of universities in terms of permanent higher education reform.....	357

Katarzyna Wróblewska

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
e-mail: wroblewska.katarzyna.88@gmail.com

RESPECT INDEX JAKO BODZIEC DO SPOŁECZNIE ODPOWIEDZIALNEGO INWESTOWANIA W POLSCE

Streszczenie: RESPECT Index to pierwszy w Europie Środkowo-Wschodniej indeks spółek odpowiedzialnych. Zadebiutował na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie 19 listopada 2009 roku. Z pewnością jest on obiecującym przykładem rosnącej popularności inwestowania zgodnego z wymogami społecznej odpowiedzialności biznesu, w tym także częściowo ochrony środowiska. Artykuł ma przedstawić istotę polskiego indeksu społecznej odpowiedzialności.

Słowa kluczowe: CSR – społeczna odpowiedzialność biznesu, SRI – społecznie odpowiedzialne inwestowanie, indeks giełdowy.

DOI: 10.15611/pn.2015.378.19

1. Wstęp

W ostatnich latach na całym świecie, w tym także w Polsce, coraz bardziej zyskuje na znaczeniu koncepcja odpowiedzialnego inwestowania, polegająca na inwestowaniu zarówno środków indywidualnych, jak i środków należących do instytucji. Inwestycje społecznie odpowiedzialne (*Socially Responsible Investing* – SRI) są istotnym elementem szerszej koncepcji, a mianowicie społecznej odpowiedzialności biznesu (*Corporate Social Responsibility* – CSR), które w dzisiejszych czasach stawiają pod znakiem zapytania twierdzenie przedstawiciela ekonomii monetarnej Milтона Friedmana, że „...podstawowym celem przedsiębiorstwa jest pomnażanie zysku”. Celem biznesu XXI wieku staje się bowiem długofalowy zrównoważony rozwój organizacji gospodarczej (*sustainable development*) oraz budowanie przewagi konkurencyjnej wpisane w proces dialogu społecznego. Nie ma już odwrotu od konieczności zaakceptowania idei CSR. Żadne większe przedsiębiorstwo czy instytucja nie może kwestionować potrzeby harmonizacji swoich działań z rosnącymi oczekiwaniami społecznymi wobec jednostek gospodarczych.

Celem niniejszego artykułu jest ocena funkcjonowania RESPECT Indeksu jako pierwszego indeksu społecznej odpowiedzialności w Europie Środkowo-Wschodniej oraz ukazanie metodyki RESPECT Ratingu.

Na rynkach kapitałowych pojawia się coraz więcej indeksów giełdowych z zakresu zrównoważonego rozwoju. Ich dynamiczny rozwój pozwala przypuszczać, iż inwestowanie społecznie odpowiedzialne osiąga nowe stadium rozwoju – rozprzestrzenia się na wiele rynków, staje się inwestowaniem globalnym.

2. Istota społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw

Współcześnie wśród przedsiębiorstw zaobserwować można rosnące zainteresowanie zagadnieniami z obszaru społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR). Coraz częściej podejmuje się w organizacjach działania zmierzające do tego, aby dbałość o interesy ekonomiczne powiązana była z dbałością o przestrzeganie etycznych zasad odpowiedzialności względem społeczeństwa i środowiska naturalnego [Bartkowiak 2009]. Jego rosnące znaczenie wiąże się z rosnącymi wymaganiami klientów i konsumentów, którzy interesują się nie tylko jakością nabywanych towarów i usług [Kapralska 2008].

Definiując społeczną odpowiedzialność, należy określić ją jako moralną odpowiedzialność firmy oraz zobowiązanie do rozliczania się przed społeczeństwem, zarówno przed grupami wewnętrznymi – właścicielami i pracownikami, jak i interesariuszami zewnętrznymi – akcjonariuszami, klientami, władzami lokalnymi, grupami nacisku, grupami ekologicznymi, dostawcami oraz kooperantami i administracją państwową [Zbiegień-Maciąg 1996].

Na rynkach finansowych koncepcja społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw na dobre zagościła w postaci lawinowego wzrostu zainteresowania inwestowaniem społecznie odpowiedzialnym. Odnosi się ono do inwestowania w przedsiębiorstwa na podstawie nie tylko ich finansowych, ale i społecznych wyników, obejmujących m.in. ochronę środowiska, wyzysk siły roboczej czy testy na zwierzętach. Na rynkach finansowych idea inwestowania społecznie odpowiedzialnego pojawiła się na początku lat 70. XX wieku [Szablewski 2010].

Dziś inwestowanie społecznie odpowiedzialne łączy ekonomiczne decyzje inwestycyjne ze społecznymi oraz ekologicznymi ich efektami, starając się godzić politykę inwestycyjną z wartościami potencjalnych inwestorów [Szablewski 2010].

Inwestorzy, oceniając firmę, biorą pod uwagę nie tylko wypracowany przez nią zysk, ale także coraz większą wagę przywiązują do wzajemnych relacji firmy z jej otoczeniem. Dla przedsiębiorców poprawne stosunki z partnerami są zabezpieczeniem przed rosnącym zagrożeniem ze strony korupcji i oszustw, które są dla nich większym zagrożeniem niż konkurencja czy niesprzyjające warunki zewnętrzne [Rok 2004].

W konsekwencji zysk wypracowany przez firmę przestał być jedynym kryterium oceny efektywności gospodarowania. Odpowiedzialność biznesu jest wynikiem świadomego wyboru ścieżki rozwoju, która nadaje nową jakość prowadzenia firmy i obliuguje do wypracowania nowych schematów postępowania i wdrożenia ich jako stałe elementy strategii przedsiębiorstwa [Nakonieczna 2008]. Tylko dzięki temu

społeczna odpowiedzialność firmy będzie efektem jej działalności, a nie tylko deklaracją.

Wielu firmom na wstępnym etapie rozwoju daleko jest do połączenia CSR ze swą strategią, dlatego że walczą o przetrwanie, o pozycję na rynku, są niedojrzałe. Należy jednak stwierdzić, iż nie ma możliwości, by firma stała się na stałe liderem, jeżeli nie potrafi wdrożyć strategii CSR do strategii biznesowej. W dłuższym okresie nie przetrwa jako lider. Zgoda ze wszystkimi interesariuszami: *fair play* wobec pracowników, klientów, dostawców, wobec całego otoczenia, jest warunkiem koniecznym utrzymania głównej pozycji firmy [Berłowski 2008].

Reasumując, można powiedzieć, iż wdrażanie programów CSR jest często wymuszone przez otoczenie i staje się elementem zarządzania. Nie oznacza to bynajmniej, że wszystkie przedsięwzięcia stały się nagle świadome wagi kwestii społecznych i umieją dobrze radzić sobie w nowej sytuacji. Tylko niektóre starają się o spójność działań biznesowych i społecznych, spora część nie bardzo wie, jak budować programy CSR i wkomponowywać je w swoją strategię, część zaś traktuje sferę społeczną tylko jak element kreowania wizerunku [Aniszewska 2010].

3. Funkcje indeksów społecznej odpowiedzialności na rynkach kapitałowych

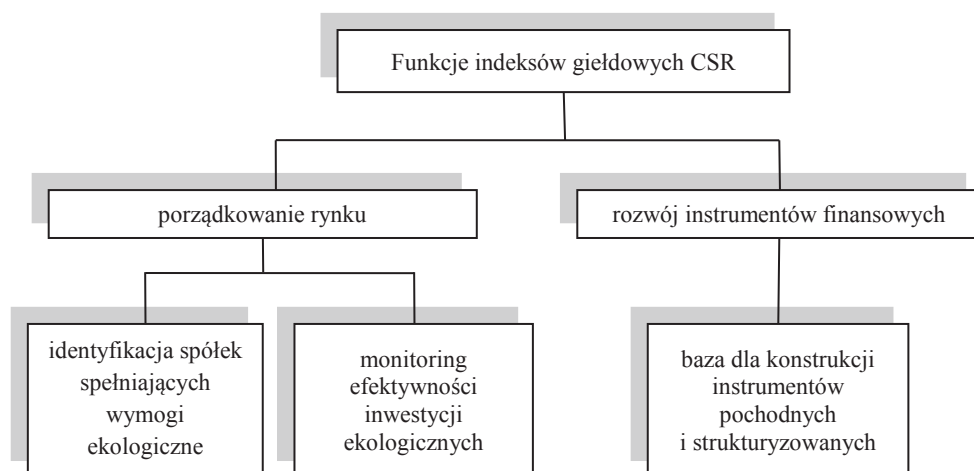
W inwestowaniu społecznie odpowiedzialnym pewnym problemem jest wyszukiwanie odpowiednich papierów wartościowych. Za bardzo przydatne w selekcji odpowiednich walorów do proekologicznego portfela papierów wartościowych można uznać specjalistyczne indeksy giełdowe wyprofilowane zgodnie z zasadami odpowiedzialności społecznej biznesu [Dziawgo 2008].

Celem indeksów zrównoważonego rozwoju – czy też społecznej odpowiedzialności [Szablewski 2010] – jest zapewnienie inwestorom globalnych standardów identyfikowania przedsiębiorstw społecznie odpowiedzialnych, a także dostarczanie metod pomiaru ich wyników w obszarze zarówno ekonomicznym, jak i społecznym i ekologicznym. Indeksy te są użytecznym narzędziem, pomocnym w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych.

Indeksy zrównoważonego rozwoju obejmują przedsiębiorstwa poddające się dobrowolnemu audytowi w obszarze społecznej odpowiedzialności. Powstały one w rezultacie zidentyfikowania przez rynki kapitałowe budzącej się potrzeby usystematyzowania i ustandaryzowania zainteresowania wśród inwestorów inwestycjami społecznie odpowiedzialnymi. Stanowią niejako kompas pomagający podejmować decyzje inwestycyjne. Inwestorom, nawet tym instytucjonalnym, niezwykle trudno jest przejrzeć spółkę, szczególnie pod kątem tych aspektów działalności, których jej roczny raport finansowy nie obejmuje, gdyż przepisy prawa nie zobowiązują, by je w nim przedstawiać. Przedsiębiorstwa znakomicie zidentyfikowały tę pojawiającą się potrzebę rynkową. Ich aplikowanie do indeksów zrównoważonego rozwoju jest dobrowolne i wymaga zaangażowania „na potrzeby procesu kwalifikacyjnego, a na-

stępnie monitorującego” określonych zasobów, szczególnie w postaci dedykowanych, wykwalifikowanych pracowników i ich czasów [Szablewski 2010]. Ponadto prowadzony audyt CSR wymaga z ich strony udostępnienia całego szeregu informacji, bez których proces ewaluacji do poszczególnych indeksów nie byłby możliwy.

Funkcją indeksów CSR-SRI jest nie tylko pomiar wartości inwestycji, ale również identyfikacja odpowiednich spółek dla zainteresowanych inwestorów (rys. 1).

Rys. 1. Funkcje giełdowych indeksów społecznej odpowiedzialności biznesu

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Dziawgo 2010].

Przedmiotem analizy są bowiem tysiące spółek, a akcje setek z nich umieszcza się w indeksie. Spółki, których akcje zostaną umieszczone w indeksach klasy CSR-SRI, chętnie nagłaśniają ten fakt. Wskazują przez to na ich szczególną pozycję we współczesnym biznesie. Skład indeksów jest oczywiście zmienny. Niektóre spółki nie wytrzymują presji ekologicznej, inne z kolei podejmują wyzwanie i wprowadzają nowe, proekologiczne lub inne prospołeczne standardy prowadzenia działalności gospodarczej [Dziawgo 2009].

Beneficjentem funkcjonowania giełdowych indeksów społecznej odpowiedzialności biznesu są przede wszystkim inwestorzy zarówno instytucjonalni, jak i indywidualni. Na podstawie indeksów dokonują oni selekcji odpowiednich walorów do proekologicznego portfela papierów wartościowych, a następnie kontrolują efekty przeprowadzonych inwestycji [Dziawgo 2010].

Od końca lat 90. XX wieku obserwuje się znaczny wzrost liczby wskaźników, których nadrzędnym celem jest opisywanie koniunktury wśród spółek spełniających określone wymogi CSR.

Instytucje wprowadzające te instrumenty finansowe najczęściej kierują się dwoma motywami. Po pierwsze, indeksy odpowiedzialne są tworzone w celu wyznacze-

nia benchmarku dla spółek prowadzących działania CSR. Po drugie zaś, mają stanowić realną referencję dla inwestorów uwzględniających w swoich decyzjach inwestycyjnych kryteria ESG (*Environment* – środowisko, *Social* – społeczeństwo, *Governance* – ład korporacyjny) [<http://odpowiedzialni.gpw.pl/>].

Na głównych rynkach giełdowych już od kilku lat funkcjonują indeksy społecznej odpowiedzialności biznesu. Rynki te przyciągają w ten sposób inwestorów i emitentów, zwiększając obroty giełdowe i podnosząc jakość rynku papierów wartościowych, ponieważ konkurencja o kapitał dotyczy także giełd. Na współczesnym międzynarodowym rynku finansowym pojawia się coraz więcej takich indeksów. Są w nich ujmowane akcje spółek uznawanych za dominujące w zakresie CSR, w tym także w zakresie ochrony środowiska.

Pierwsze indeksy CSR powstawały w Stanach Zjednoczonych. Za pioniera tego zjawiska należy uznać firmę Dow Jones, która we wrześniu 1999 roku rozpoczęła publikację indeksu SI (*Sustainability Index*). Rok później fundusz Calvert rozpoczął publikację indeksu CSR, w lipcu 2001 roku zaś pierwszy indeks (FTSE4Good) opublikowała angielska firma FTSE [<http://odpowiedzialni.gpw.pl/>].

4. RESPECT Index jako polski indeks CSR

Obiecującym przykładem rosnącej popularności inwestowania zgodnego z wymogami społecznej odpowiedzialności biznesu, w tym także częściowo ochrony środowiska, było wprowadzenie przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie nowego indeksu giełdowego RESPECT. Jest to pierwszy w Europie Środkowo-Wschodniej indeks spółek odpowiedzialnych. Pierwszy skład indeksu ogłoszono 19 listopada 2009 roku [<http://odpowiedzialni.gpw.pl/>].

RESPECT Index to indeks społecznej odpowiedzialności biznesu, a jego nazwa jest akronimem słów przedstawionych na rys. 2, które najlepiej określają filary CSR-u. Autorka przedstawia znaczenie poszczególnych słów, od których pochodzi nazwa polskiego indeksu spółek odpowiedzialnych – RESPECT Indeksu:

- *responsibility* – odpowiedzialność,
- *ecology* – ekologia,
- *sustainability* – zrównoważony rozwój,
- *participation* – udział,
- *environment* – środowisko,
- *community* – społeczność,
- *transparency* – przejrzystość.

RESPECT Index, z uwagi na sposób obliczania, zaliczyć należy do indeksów dochodowych, gdyż przy jego obliczaniu bierze się pod uwagę, oprócz zmian cen akcji spółek objętych indeksem, także dochody związane z ich posiadaniem: dochody z dywidend i praw poboru [Borys 2011].

Pakiety spółek w indeksie (wagi) stanowią liczbę akcji w wolnym obrocie pomniejszoną o liczbę akcji wprowadzonych do obrotu giełdowego. Są one zaokrąglane

R	E	S	P	O	N	S	I	B	I	L	I	T	Y
E	C	O	L	O	G	Y							
S	U	S	T	A	I	N	A	B	I	L	I	T	Y
P	A	R	T	I	C	I	P	A	T	I	O	N	
E	N	V	I	R	O	N	M	E	N	T			
C	O	M	M	U	N	I	T	Y					
T	R	A	N	S	P	A	R	E	N	C	Y		

Rys. 2. Pochodzenie nazwy RESPECT Index

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Durka 2010].

ne do pełnych tysięcy. Udziały największych spółek w indeksie są limitowane do 25%, gdy indeks liczy mniej niż 20 uczestników, i do 10%, gdy liczba uczestników indeksu jest wyższa niż 20 spółek.

Indeks obliczany jest w sposób ciągły w minutowych odstępach czasu. Wartość otwarcia indeksu jest publikowana po otwarciu sesji w przypadku, gdy kursy spółek pozwalają na wycenę co najmniej 65% portfela indeksu na tej sesji. Wartość zamknięcia indeksu podawana jest po zakończeniu sesji.

Indeks ma na celu wyłonienie spółek zarządzanych w sposób odpowiedzialny i zrównoważony, ale ponadto mocno akcentuje atrakcyjność inwestycyjną spółek, którą charakteryzuje m.in. jakość raportowania, poziom relacji inwestorskich czy ład informacyjny. Dzięki uwzględnieniu wśród kryteriów kwalifikacyjnych parametru płynności RESPECT Index, podobnie jak inne indeksy giełdowe, stanowi realną referencję dla profesjonalnych inwestorów [<http://odpowiedzialni.gpw.pl/>].

Badanie w ramach RESPECT Indeksu składa się z trzech etapów. Pierwsze dwa etapy badania prowadzone są niezależnie i bez udziału samych spółek, wyłącznie na podstawie informacji ogólnodostępnych. Dopiero trzeci etap badania przewiduje bezpośrednie wizyty w siedzibach spółek i wymaga ich zgody na udział w projekcie. Pierwszy etap ma na celu wskazanie grupy spółek o najwyższej płynności, czyli tych, które należą do portfeli indeksów, takich jak: WIG30, mWIG40 i sWIG80 [<http://odpowiedzialni.gpw.pl/>].

Drugi z etapów polega na ocenie spółek w zakresie ładu korporacyjnego, ładu informacyjnego i relacji z inwestorami. Ocena ta dokonywana jest przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie we współpracy ze Stowarzyszeniem Emitentów Giełdowych, na podstawie ogólnodostępnych, publikowanych przez spółki raportów oraz ich stron internetowych [<http://odpowiedzialni.gpw.pl/>].

Etap trzeci to ocena poziomu dojrzałości spółek w zakresie społecznej odpowiedzialności, dokonywana na podstawie ankiet wypełnianych przez spółki, które podlegają szczegółowej weryfikacji przeprowadzanej przez partnera projektu – firmę

Deloitte [<http://odpowiedzialni.gpw.pl/>]. Na podstawie zebranych oraz przeanalizowanych ankiet od spółek powstało narzędzie bazowe do kwalifikowania spółek do RESPECT Indeksu, a mianowicie RESPECT Rating. Służy on do wyłonienia ostatecznej listy spółek – uczestników RESPECT Indeksu.

Przy budowie metodologii RESPECT Ratingu wykorzystano koncepcję oceny wyników przedsiębiorstw w wymiarze „potrójnego fundamentu” (*triple bottom line*) [Freeman 1984]. Koncepcja ta zakłada, iż podmiot gospodarczy w swoim rozwoju powinien uwzględniać potrójną wiązkę celów, które będą odnosić się do:

- zysku ekonomicznego,
- aspektu społecznego,
- troski o ekologiczny wymiar działalności.

Wprowadzony został też dodatkowy obszar, jakim jest strategia i zarządzanie organizacją [Milewski 1999].

Tabela 1. Skład RESPECT Indeksu z dnia 17.12.2013

Lp.	Nazwa spółki	Lp.	Nazwa spółki
1	Aparator SA	13	KGHM Polska Miedź SA
2	Bank BPH SA	14	Netia SA
3	Bank Handlowy w Warszawie SA	15	Pelion SA
4	Bank Millennium SA	16	Polska Grupa Energetyczna SA
5	Bank Zachodni WBK SA	17	Polski Koncern Naftowy ORLEN SA
6	Budimex SA	18	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA
7	Elektrobudowa SA	19	Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA
8	GPW SA	20	RAFAKO SA
9	Grupa Azoty SA	21	Tauron Polska Energia SA
10	Grupa LOTOS SA	22	Telekomunikacja Polska SA
11	ING Bank Śląski SA	23	Zespół Elektrociepłowni Wrocławskich KOGENERACJA SA
12	Jastrzębska Spółka Węglowa SA		

Źródło: <http://www.odpowiedzialni.gpw.pl/>.

RESPECT Index obejmuje swoim portfelem polskie i zagraniczne spółki z Głównego Rynku GPW, działające zgodnie z najlepszymi standardami zarządzania w zakresie ładu korporacyjnego (*corporate governance*), ładu informacyjnego i relacji z inwestorami, a także z uwzględnieniem czynników ekologicznych, społecznych i pracowniczych. Przy czym należy dodać, iż dopiero siódma edycja projektu skierowana była również do spółek zagranicznych. We wcześniejszych edycjach spółki te były wyłączone z kwalifikacji.

W ramach siódmej edycji projektu GPW w Warszawie 17 grudnia 2013 roku ogłosiła nowy skład indeksu obowiązujący od 23 grudnia 2013 roku, który prezentuje tab. 1. Zgodnie z deklaracjami Giełdy z początku 2013 roku zmianie uległa

formuła kwalifikacji spółek do indeksu oraz częstotliwość badań. Obecnie spółki analizowane są z perspektywy branżowej w trzech obszarach: środowisko, społeczeństwo i zarządzanie, a aktualizacja indeksu ma miejsce tylko raz w roku. Mimo że wymogi zostały podniesione, w siódmej edycji indeksu znalazła się rekordowa liczba spółek. Wyniki te pokazują, że spółki coraz mocniej angażują się w obszar CSR i jest ich coraz więcej.

Na tle głównych indeksów GPW, RESPECT Index charakteryzuje się ponadprzeciętną stopą zwrotu. Od pierwszej publikacji 19.11.2009 roku do końca listopada 2013 r. stopa zwrotu indeksu RESPECT Index wyniosła 72% [<http://odpowiedzialni.gpw.pl/>].

5. Zakończenie

Społecznie odpowiedzialne inwestowanie powinno stać się priorytetem dla przedsiębiorstw, dla których sukces jest najważniejszy. Z pewnością wprowadzenie indeksu tej kategorii na GPW oznacza pewien pozytywny przełom dla idei CSR w polskiej praktyce gospodarczej i na rynku kapitałowym.

Liczba spółek wchodzących w skład RESPECT Indeksu w każdej kolejnej edycji wzrasta. W VII edycji w grudniu 2013 roku były to 23 spółki, podczas gdy w I edycji było ich tylko 16. Poszerzenie listy spółek o siedem nowych podmiotów, począwszy od I edycji, spełniających najwyższe standardy w zakresie odpowiedzialnego zarządzania wśród spółek notowanych na warszawskiej Giełdzie, jest dowodem na to, że w polskich firmach wzrasta zainteresowanie obszarem CSR i coraz częściej jest on uwzględniany jako integralna część strategii biznesowej firm.

Polscy analitycy dostrzegają wpływ działań z zakresu społecznej odpowiedzialności na wyniki finansowe firm. W ciągu najbliższych 2-3 lat jeszcze bardziej wzrośnie zainteresowanie obszarem odpowiedzialnego inwestowania w Polsce, co może wpłynąć na potrzebę baczniejszego przyglądania się czynnikom ESG w działalności firm. W konsekwencji będzie to miało wpływ na funkcjonowanie Indeksu RESPECT, którego znaczenie dla inwestorów oceniających atrakcyjność inwestycyjną spółek wzrośnie.

Literatura

- Aniszewska G., *CSR a kultura organizacyjna*, „Marketing i Rynek”, nr 12, 2010, s. 2.
- Bartkowiak G., *Człowiek w pracy: od stresu do sukcesu w organizacji*, PWE, Warszawa 2009.
- Berłowski P., *Strategiczna CSR*, „Personel i Zarządzanie”, nr 9, 2008, s. 47.
- Borys G., *Atrybuty społecznej odpowiedzialności spółek giełdowych objętych RESPECT Ratingiem*, [w:] *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 193, Finanse i rachunkowość – teoria i praktyka*, red. J. Adamek, Wrocław 2011, s. 147.
- Durka E., *Respect Index to wehikuł dla rozwoju CSR-u w Polsce*, [w:] *Raport 2009. Odpowiedzialny biznes w Polsce*, red. N. Ćwik, J. Januszewska, Forum Odpowiedzialnego Biznesu, Warszawa 2010, s. 9.

- Dziawgo L., *Spoleczna odpowiedzialność biznesu jako czynnik konkurencyjny na współczesnym rynku kapitałowym*, [w:] *Zarządzanie finansami. Aktualne wyzwania teorii i praktyki*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 533, *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia* nr 16, red. D. Zarzecki, Wyd. Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2009, s. 275.
- Dziawgo L., *W imię i dla środowiska*, „Bank”, nr 1, 2008, s. 38.
- Dziawgo L., *Zielony rynek finansowy. Ekologiczne ewolucje rynku finansowego*, PWE, Warszawa 2010.
- Freeman R.F., *Strategic Management: A Stakeholder Approach*, Pitman, Boston 1984.
- Kapralska Ł., *Sponsoring – dowód odpowiedzialności społecznej czy sposób na kreowanie wizerunku*, [w:] *Prace Naukowe* nr 5 (1205), *Spoleczna odpowiedzialność przedsiębiorstw*, red. Z. Pisz, M. Rojek-Nowosielska, Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2008, s. 204.
- Milewski P., *Ratingi w gospodarce rynkowej z uwzględnieniem ratingu ubezpieczeniowego*, „Gazeta Ubezpieczeniowa”, nr 9-10, 1999, s. 256.
- Nakonieczna J., *Spoleczna odpowiedzialność przedsiębiorstw międzynarodowych*, Difin, Warszawa 2008.
- Rok B., *Odpowiedzialny biznes w nieodpowiedzialnym świecie*, Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce. Forum Odpowiedzialnego Biznesu, Warszawa 2004, s. 12.
- Szablewski A. (red.), *Zmienność rynków a wartość przedsiębiorstw*, Poltext, Warszawa 2010.
- Zbiegień-Maciąg L., *Etyka w zarządzaniu*, Centrum Informacji Menedżera, Warszawa 1996.

Źródła internetowe

- [1] <http://odpowiedzialni.gpw.pl/>.
- [2] <http://odpowiedzialnybiznes.pl/>.

RESPECT INDEX AS AN INCENTIVE TO SOCIALLY RESPONSIBLE INVESTING IN POLAND

Summary: RESPECT Index is the first index of socially responsible companies in Central Eastern Europe. It debuted at Warsaw Stock Exchange on 19th of November 2009. For sure it is a promising example of the increasing popularity of investments in line with social responsibility requirements, including also environment protection. The article presents the concept of the Polish social responsibility index.

Keywords: CSR – Corporate Social Responsibility, SRI – socially responsible investment, stock index.